



# Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Ιούλιος 2013

Οι Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στοχεύουν στην αποτύπωση των αντιλήψεων των επιχειρηματιών και καταναλωτών για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και των προσδοκιών τους για διάφορα οικονομικά μεγέθη. Τα στοιχεία συλλέγονται μηνιαία, βάσει εναρμονισμένων ερωτηματολογίων σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και καλύπτουν τους τομείς των υπηρεσιών, του λιανικού εμπορίου, της οικοδομικής βιομηχανίας, της μεταποίησης καθώς και τα νοικοκυριά-καταναλωτές. Η χρησιμότητα αυτών των στοιχείων έγκειται στις προπορευόμενες πληροφορίες που περιέχουν για την εξέλιξη διαφόρων μακροοικονομικών μεγεθών, συνεπώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην κατασκευή βραχυπρόθεσμων προβλέψεων για το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ και άλλων οικονομικών μεταβλητών. Τα στοιχεία παρουσιάζουν τη διαφορά του ποσοστού των ερωτηθέντων που απάντησαν θετικά από το ποσοστό αυτών που εκφράστηκαν αρνητικά. Οι έρευνες περιέχουν ερωτήσεις που αφορούν την τρέχουσα οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων και νοικοκυριών (Τρέχουσα Κατάσταση) ή τις προσδοκίες τους για το προσεχές μέλλον (Προσδοκίες). Για κάθε τομέα υπολογίζεται ένας δείκτης που αντανακλά τη γενική αντίληψη στο συγκεκριμένο τομέα (τρέχουσα κατάσταση και προσδοκίες). Για παρουσίαση της ευρύτερης οικονομικής κατάστασης στην Κύπρο δημοσιεύεται ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ-ΚΟΕ) ο οποίος αποτελείται από σταθμισμένες απαντήσεις που αφορούν την τρέχουσα κατάσταση και τις προσδοκίες από όλους τους τομείς και καταναλωτές. Η στάθμιση του εν λόγω δείκτη λαμβάνει υπόψη τη συνεισφορά του κάθε τομέα στο ΑΕΠ της Κύπρου. Οι έρευνες διενεργούνται ανάμεσα σε ανώτερα στελέχη εταιρειών σε δείγμα το οποίο δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα σε μεγαλύτερες επιχειρηματικές μονάδες. Για τα νοικοκυριά-καταναλωτές το δείγμα είναι τυχαίο και η έρευνα γίνεται τηλεφωνικά. Οι έρευνες διεξάγονται μεταξύ της πρώτης και της τρίτης εβδομάδας του κάθε μήνα.

## ΠΕΡΙΛΗΨΗ

*Τον Ιούλιο 2013 το οικονομικό κλίμα παρουσίασε βελτίωση με το Δείκτη Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ) να αυξάνεται κατά 2,7 μονάδες σε σύγκριση με τον Ιούνιο. Η αύξηση αυτή οφείλεται σε βελτίωση του κλίματος που καταγράφηκε στις υπηρεσίες, στο λιανικό εμπόριο και στη μεταποίηση, καθώς και ανάμεσα στους καταναλωτές. Εξαιρέση αποτελεί ο τομέας των κατασκευών, όπου το οικονομικό κλίμα συνεχίζει να βρίσκεται στα αρνητικά επίπεδα των προηγούμενων δύο μηνών.*

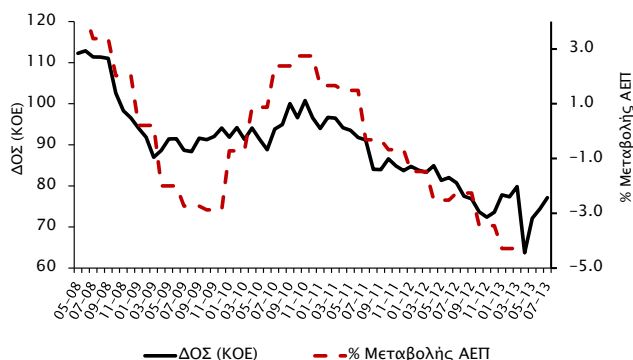
*Μετά τη μεγάλη πτώση που σημειώθηκε σε όλους τους δείκτες εμπιστοσύνης τον Απρίλιο 2013 λόγω των εξελίξεων στο τραπεζικό σύστημα, οι εκτιμήσεις επιχειρήσεων και καταναλωτών φαίνεται να επανέρχονται στα λιγότερο αρνητικά επίπεδα που επικρατούσαν στις αρχές του 2013. Γενικότερα όμως η εμπιστοσύνη στην κυπριακή οικονομία παραμένει πολύ εύθραυστη, αφού δεν διαφαίνεται ξεκάθαρη τάση βελτίωσης σε όλες τις πτυχές, ειδικότερα στις κατασκευές, μεταποίηση και νοικοκυριά.*

*Ο Δείκτης Χρήσης Παραγωγικής Ικανότητας (Capacity Utilisation Index) στη μεταποίηση και στις υπηρεσίες αν και παρουσίασε άνοδο τον Ιούλιο σε σχέση τον Απρίλιο, παραμένει κάτω από τα επίπεδα του Ιουλίου 2012 και στους δύο τομείς. Συνεπώς οι επιχειρήσεις στους εν λόγω τομείς δεν αναμένεται να προβούν σε επενδύσεις για αύξηση του κεφαλαίου τους ή σε αύξηση της απασχόλησής τους.*



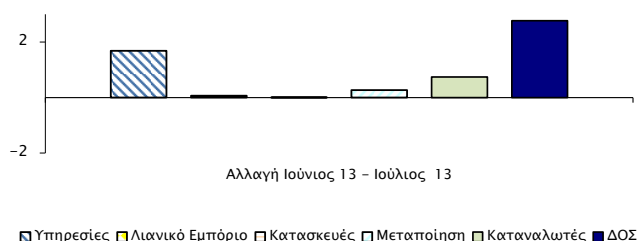
Τον Ιούλιο 2013 ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ)<sup>1</sup> για την Κύπρο παρουσίασε αύξηση της τάξης των 2,7 μονάδων σε σύγκριση με τον Ιούνιο.<sup>2</sup> Παρά τη μικρή αύξηση του δείκτη, ο ΔΟΣ παραμένει σε πολύ χαμηλά επίπεδα, γεγονός που προδιαγράφει τη συνέχιση των δυσμενών συνθηκών στην οικονομία τα επόμενα τρίμηνα (Διάγραμμα 1).<sup>3</sup>

Διάγραμμα 1: Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΚΟΕ) και ρυθμός μεταβολής ΑΕΠ



Η αύξηση του ΔΟΣ τον Ιούλιο σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα οφείλεται στην καλύτευση του οικονομικού κλίματος στις υπηρεσίες και, σε μικρότερο βαθμό, στη βελτίωση στο λιανικό εμπόριο, μεταποίηση και καταναλωτές (Διάγραμμα 2).

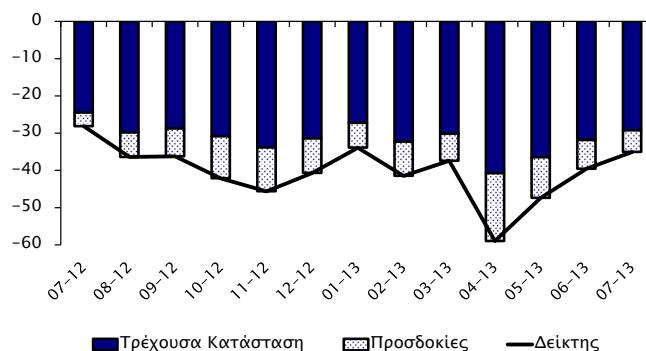
Διάγραμμα 2: Αλλαγή ΔΟΣ και οι συνιστώσες της



Στον τομέα των **υπηρεσιών** το επιχειρηματικό κλίμα βελτιώθηκε λόγω καλύτευσης της τρέχουσας κατάστασης και των προσδοκιών (Διάγραμμα 3). Συγκριτικά με τον προηγούμενο μήνα, περισσότερες επιχειρήσεις αξιολογούν λιγότερο αρνητικά την οικονομική κατάσταση, τη ζήτηση και την απασχόληση τους το τελευταίο τρίμηνο. Επίσης, λιγότερο αρνητικές απ' ό,τι τον Ιούνιο παρουσιάζονται οι προσδοκίες των

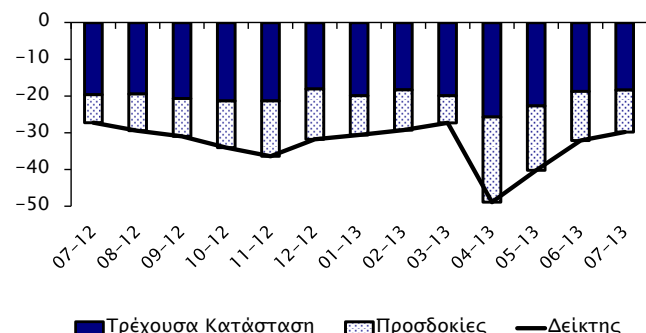
επιχειρήσεων αναφορικά με τη ζήτηση και την απασχόληση τους επόμενους τρεις μήνες. Λιγότερες επιχειρήσεις απ' ό,τι τον Ιούνιο προτιθενται να μειώσουν τις τιμές τους μέσα στο επόμενο τρίμηνο (Πίνακας 1).

Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Υπηρεσίες (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)



Στο **λιανικό εμπόριο** το επιχειρηματικό κλίμα βελτιώθηκε οριακά λόγω καλύτευσης της τρέχουσας κατάστασης και των προσδοκιών (Διάγραμμα 4).

Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Λιανικό Εμπόριο (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)



Συγκριτικά με τον περασμένο μήνα, λιγότερο αρνητικές παρουσιάζονται οι αξιολογήσεις των περισσότερων επιχειρήσεων όσον αφορά τις πωλήσεις τους τελευταίους τρεις μήνες. Ταυτόχρονα, λιγότερες επιχειρήσεις δήλωσαν ότι τα τρέχοντα αποθέματά τους είναι κάτω από το κανονικό. Ελαφρώς βελτιωμένες παρουσιάζονται οι προσδοκίες τους για το επόμενο τρίμηνο αναφορικά με τις πωλήσεις, την απασχόληση και τις παραγγελίες προς τους προμηθευτές. Σε σύγκριση με τον Ιούνιο, λιγότερες επιχειρήσεις δήλωσαν ότι σχεδιάζουν μείωση των τιμών τους το επόμενο τρίμηνο (Πίνακας 1).

Στον τομέα των **κατασκευών** το επιχειρηματικό κλίμα παρέμεινε στα ίδια αρνητικά επίπεδα του Ιουνίου (Διάγραμμα 5). Λιγότερο αρνητικές απ' ό,τι τον Ιούνιο καταγράφονται οι αξιολογήσεις των επιχειρήσεων αναφορικά με την οικοδομική τους δραστηριότητα το τελευταίο τρίμηνο, καθώς και οι προσδοκίες τους

<sup>1</sup> Economic Sentiment Indicator (ESI).

<sup>2</sup> Από το Φεβρουάριο 2013 τα στοιχεία για το ΔΟΣ (ΚΟΕ) έχουν αναθεωρηθεί λόγω αναπροσαρμογής του μακροχρόνιου μέσου όρου που χρησιμοποιείται για την κατασκευή του Δείκτη.

<sup>3</sup> Ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ (σταθερές τιμές 2005) υπολογίζεται σε σύγκριση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου χρόνου (πηγή: "ΑΕΠ σε σταθερές τιμές, 1ο ΤΡΙΜΗΝΟ 2013", Στατιστική Υπηρεσία 07/06/13).

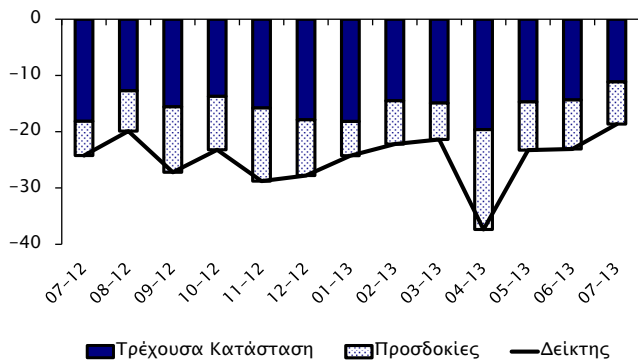
σχετικά με την απασχόληση τους επόμενους τρεις μήνες. Συγκριτικά με τον περασμένο μήνα, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τα υπό εξέλιξη έργα τους (current overall order books) είναι αρνητικότερες και κατήλθαν στο ιστορικά χαμηλό επίπεδο του Απριλίου. Παρ' όλα αυτά, λιγότερες επιχειρήσεις σε σχέση με τον Ιούνιο δήλωσαν ότι προτίθενται να μειώσουν τις τιμές πώλησης το επόμενο τρίμηνο (Πίνακας 1).

Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Κατασκευές (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)



Στη **μεταποίηση** το επιχειρηματικό κλίμα βελτιώθηκε ελαφρώς λόγω καλύτερευσης της τρέχουσας κατάστασης και των προσδοκιών (Διάγραμμα 6).

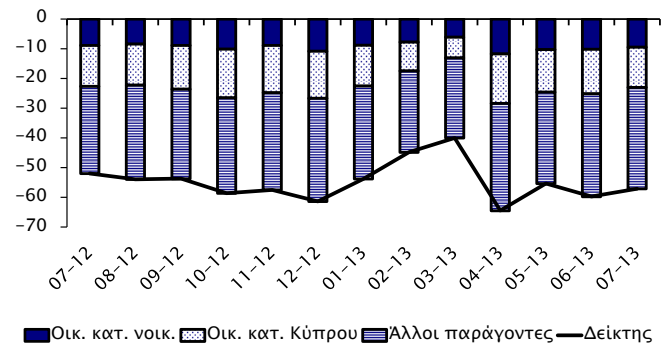
Διάγραμμα 6: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Μεταποίηση (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)



Συγκριτικά με τον Ιούνιο, λιγότερο αρνητικές παρουσιάζονται οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την παραγωγή τους τελευταίους τρεις μήνες, τις τρέχουσες παραγγελίες για εξαγωγές, καθώς και για τις τρέχουσες συνολικές παραγγελίες. Επιπλέον, σε σχέση με τον περασμένο μήνα, λιγότερες επιχειρήσεις δήλωσαν ότι αναμένουν μείωση στην παραγωγή και την απασχόληση τους επόμενους τρεις μήνες. Τον Ιούλιο περισσότερες επιχειρήσεις δήλωσαν ότι τα τρέχοντα αποθέματα τελικών προϊόντων βρίσκονται σε χαμηλότερα επίπεδα από το κανονικό. Οι εκτιμήσεις τους σχετικά με τις τιμές πώλησης τους επόμενους τρεις μήνες παρέμειναν στα επίπεδα του Ιουνίου (Πίνακας 1).

Το κλίμα ανάμεσα στους **καταναλωτές** τον Ιούλιο παρουσιάζεται λιγότερο αρνητικό από ό,τι τον Ιούνιο. Οι προσδοκίες των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών και της Κύπρου τους επόμενους 12 μήνες παρουσιάζουν μικρή βελτίωση. Αντίθετα, οι αξιολογήσεις τους για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών και της Κύπρου τους τελευταίους 12 μήνες παρέμειναν στα ίδια περίπου αρνητικά επίπεδα του περασμένου μήνα. Χειρότερες απ' ό,τι τους προηγούμενους δύο μήνες καταγράφονται οι εκτιμήσεις τους για την ανεργία, με τη συντριπτική πλειοψηφία να αναμένει περαιτέρω αύξηση στον αριθμό των ανέργων τους επόμενους 12 μήνες (Διάγραμμα 7, Πίνακας 1).

Διάγραμμα 7: Δείκτης Προσδοκιών - Καταναλωτές (συνεισφορά οικονομικής κατάστασης και άλλων παραγόντων)



Χωρίς ιδιαίτερες μεταβολές παρουσιάστηκαν οι εκτιμήσεις τους για τις τιμές των καταναλωτικών αγαθών τον τελευταίο χρόνο, καθώς και για τις τιμές τους επόμενους 12 μήνες. Η πλειοψηφία δηλώνει ότι οι τιμές τον τελευταίο χρόνο παρέμειναν οι ίδιες ή μειώθηκαν και η ίδια τάση αναμένεται για τους επόμενους 12 μήνες. Συγκριτικά με τον Ιούνιο, περισσότεροι καταναλωτές θεωρούν τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή ως ακατάλληλη για μεγάλες αγορές ή για αποταμίευση. Παρ' όλα αυτά, περισσότεροι σε σχέση με τον περασμένο μήνα προτίθενται να προβούν σε μεγάλες αγορές ή αποταμίευση τους επόμενους 12 μήνες. (Πίνακας 1).

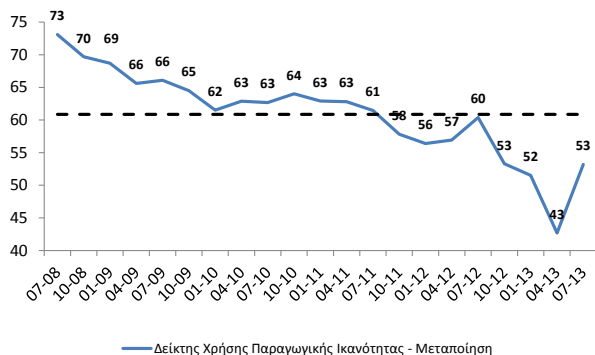
Συμπερασματικά, ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ) για την Κύπρο τον Ιούλιο 2013 παρουσίασε μικρή αύξηση της τάξης των 2,7 μονάδων σε σύγκριση με τον Ιούνιο 2013. Η αύξηση αυτή οφείλεται σε βελτίωση του κλίματος σε όλους τους τομείς εκτός των κατασκευών, καθώς και σε οριακή καλύτερευση του κλίματος ανάμεσα στους καταναλωτές. Οι δείκτες οικονομικού κλίματος όμως κυμαίνονται σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Το οικονομικό κλίμα στον τομέα των κατασκευών δεν παρουσίασε μεταβολή και συνεχίζει να καταγράφεται ιδιαίτερα αρνητικό.

## Δείκτης Χρήσης Παραγωγικής Ικανότητας (Capacity Utilisation)

Στα πλαίσια των Ερευνών Οικονομικής Συγκυρίας διεξάγεται έρευνα, σε τριμηνιαία βάση, για τη χρήση της παραγωγικής ικανότητας (capacity utilization) των επιχειρήσεων στους τομείς της *μεταποίησης* και των *υπηρεσιών*. Οι συνεντεύξεις γίνονται τηλεφωνικά ανάμεσα σε ανώτερα στελέχη εταιρειών σε δείγμα 100 επιχειρήσεων στη μεταποίηση και 200 επιχειρήσεων στις υπηρεσίες, το οποίο δίνει βαρύτητα σε μεγαλύτερες επιχειρηματικές μονάδες. Πιο κάτω παρουσιάζεται ο Δείκτης Χρήσης Παραγωγικής Ικανότητας για τους τομείς της μεταποίησης και των υπηρεσιών, ο οποίος μας δείχνει ποιό είναι το τρέχον ποσοστό παραγωγής των επιχειρήσεων σε σχέση με τη μέγιστη παραγωγική τους ικανότητα, όπου το 100% δηλώνει πλήρη παραγωγική ικανότητα. Με άλλα λόγια, ο Δείκτης αυτός μας δείχνει πόσο κάτω από την «κανονική» παραγωγή λειτουργεί ο κάθε τομέας τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Ο Δείκτης Χρήσης Παραγωγικής Ικανότητας είναι χρήσιμος εφόσον παρέχει ενδείξεις για την εξέλιξη της οικονομικής δραστηριότητας. Αν για παράδειγμα η ζήτηση στην αγορά αυξάνεται, ο βαθμός χρήσης της παραγωγικής ικανότητας θα τείνει να αυξάνεται, ενώ το αντίθετο συμβαίνει όταν η ζήτηση στην αγορά μειώνεται. Η χρήση της παραγωγικής ικανότητας παρακολουθείται συχνά και ως ένδειξη για τις πληθωριστικές τάσεις, καθώς όταν το ποσοστό παραγωγής είναι ψηλό αυξάνονται οι πιέσεις στις τιμές. Επίσης, οι επενδύσεις και η απασχόληση εξαρτώνται άμεσα από το βαθμό χρήσης της παραγωγικής ικανότητας σε μια επιχείρηση ή τομέα. Ο Δείκτης Χρήσης Παραγωγικής Ικανότητας για τη μεταποίηση και τις υπηρεσίες δημοσιεύεται από το ΚΟΕ σε τριμηνιαία βάση, με σκοπό την παροχή πρόσθετων πληροφοριών για τις εξελίξεις στη μεταποίηση, στις υπηρεσίες, αλλά και στην οικονομία γενικότερα.

Η πορεία του Δείκτη Χρήσης Παραγωγικής Ικανότητας της μεταποίησης για την περίοδο Ιούλιος 2008-Ιούλιος 2013 παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 8.<sup>4</sup> Η διακεκομμένη γραμμή αντιστοιχεί στο μέσο όρο του Δείκτη για τη συγκεκριμένη περίοδο.

Διάγραμμα 8: Δείκτης Χρήσης Παραγωγικής Ικανότητας (%) - Μεταποίηση



Ο βαθμός χρήσης της παραγωγικής ικανότητας στη μεταποίηση παρουσίασε σημαντική άνοδο σε σχέση με τον Απρίλιο του 2013. Παρ' όλα αυτά, ο δείκτης παραμένει σε χαμηλά επίπεδα. Γενικότερα, η διαχρονική πορεία του Δείκτη καταδεικνύει ότι μετά τον Ιούλιο 2011, η χρήση της παραγωγικής ικανότητας στον τομέα της μεταποίησης βρίσκεται συνεχώς κάτω από το μακροχρόνιο μέσο όρο. Το γεγονός αυτό αποτελεί ένδειξη ότι οι επιχειρήσεις στη μεταποίηση συνεχίζουν να λειτουργούν κάτω από το κανονικό επίπεδο της παραγωγικής τους ικανότητας. Συνεπώς, δεν αναμένονται σημαντικές επενδύσεις, καθώς με τα υφιστάμενα κτίρια/εγκαταστάσεις και εξοπλισμό το

ποσοστό παραγωγής σε σχέση με τη μέγιστη παραγωγική ικανότητα βρίσκεται ήδη σε χαμηλά επίπεδα.

Στον τομέα των υπηρεσιών, του οποίου η συνεισφορά στο ΑΕΠ της Κύπρου είναι πολύ πιο μεγάλη από αυτήν της μεταποίησης, ο Δείκτης παρουσιάζεται για το σύνολο του τομέα και για υποτομείς, για την περίοδο Ιανουάριος 2010 - Ιούλιος 2013 (Πίνακας 2).<sup>5</sup>

Πίνακας 2: Δείκτης Χρήσης Παραγωγικής Ικανότητας (%) - Υπηρεσίες

	2010			2011			2012			2013			Μέσος Όρος			
	01	04	07	10	01	04	07	10	01	04	07					
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	81	81	79	79	77	78	85	79	81	81	85	84	79	81	84	81
Χρηματοπιστωτικοί Οργανισμοί	86	82	87	88	87	87	89	89	84	88	91	92	88	91	89	88
Άλλες υπηρεσίες	73	72	79	79	80	74	80	77	76	76	84	72	76	71	78	76
<b>Σύνολο</b>	<b>72</b>	<b>73</b>	<b>79</b>	<b>79</b>	<b>80</b>	<b>71</b>	<b>82</b>	<b>79</b>	<b>79</b>	<b>79</b>	<b>85</b>	<b>83</b>	<b>79</b>	<b>77</b>	<b>81</b>	<b>79</b>

Το συνολικό ποσοστό χρήσης παραγωγικής ικανότητας στις υπηρεσίες τον Ιούλιο 2013 αυξήθηκε στο 81% από 77% που ήταν τον Απρίλιο 2013, αλλά παραμένει κάτω από αυτό του Ιουλίου 2012. Η χρήση παραγωγικής ικανότητας στα ξενοδοχεία και εστιατόρια αυξήθηκε φθάνοντας στο 84% από 81% τον Απρίλιο 2013 και ανήλθε στα επίπεδα περίπου του Ιουλίου 2012. Μείωση σε σχέση με τον Απρίλιο 2013 και τον Ιούλιο 2012 κατέγραψε ο δείκτης των χρηματοπιστωτικών οργανισμών. Ο δείκτης για τον τομέα των άλλων υπηρεσιών (π.χ. νομικές και ελεγκτικές υπηρεσίες, υπηρεσίες διαφήμισης και έρευνας αγοράς) τον Ιούλιο 2013 αυξήθηκε σε σχέση με τον Απρίλιο, αλλά βρίσκεται κάτω από τα επίπεδα του Ιουλίου 2012.

<sup>5</sup> Τα στοιχεία για τον Δείκτη Χρήσης Παραγωγικής Ικανότητας στις υπηρεσίες άρχισαν να συλλέγονται από τον Ιανουάριο 2010. Ο Δείκτης υπολογίζεται σύμφωνα με τον ορισμό που χρησιμοποιείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (DG-ECFIN).

<sup>4</sup> Τα στοιχεία που παρουσιάζονται σε αυτή την ενότητα δεν είναι διορθωμένα από εποχιακές διακυμάνσεις (non-seasonally adjusted).

**Πίνακας 1: Διαφορά μεταξύ ποσοστού θετικών και ποσοστού αρνητικών απαντήσεων<sup>1</sup>**

ΕΡΕΥΝΑ	2012						2013						
	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7
<b>ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ</b>													
Επιχειρηματικό Κλίμα - Δείκτης <sup>2</sup>	-28	-36	-36	-42	-46	-41	-34	-41	-37	-59	-47	-40	-35
Οικονομική κατάσταση επιχείρησης τους τελευταίους 3 μήνες <sup>3</sup>	-39	-39	-41	-46	-46	-49	-43	-51	-49	-65	-54	-46	-43
Ζήτηση τους τελευταίους 3 μήνες <sup>3</sup>	-34	-50	-45	-47	-55	-45	-39	-46	-42	-58	-55	-49	-45
Αναμενόμενη ζήτηση τους επόμενους 3 μήνες <sup>3</sup>	-11	-20	-22	-34	-35	-28	-20	-28	-22	-55	-33	-23	-17
Απασχόληση τους τελευταίους 3 μήνες	-10	-17	-18	-20	-15	-8	-7	-13	-12	-14	-14	-11	-8
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	-16	-17	-22	-13	-11	-10	-11	-14	-8	-26	-18	-18	-12
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	-7	-7	-7	-9	-10	-8	-10	-17	-12	-39	-36	-30	-21
<b>ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ</b>													
Επιχειρηματικό Κλίμα - Δείκτης <sup>2</sup>	-27	-29	-31	-34	-36	-32	-31	-29	-27	-49	-40	-32	-30
Πωλήσεις τους τελευταίους 3 μήνες <sup>3</sup>	-58	-54	-55	-59	-60	-57	-55	-58	-59	-72	-71	-62	-57
Τρέχοντα αποθέματα <sup>3</sup>	1	4	7	5	4	-3	4	-3	1	5	-3	-5	-2
Αναμενόμενες πωλήσεις τους επόμενους 3 μήνες <sup>3</sup>	-23	-30	-31	-38	-45	-41	-32	-33	-22	-70	-53	-40	-34
Αναμενόμενες παραγγελίες σε προμηθευτές τους επόμενους 3 μήνες	-45	-47	-57	-54	-55	-56	-50	-49	-45	-72	-56	-51	-50
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	-17	-11	-19	-16	-12	-14	-12	-13	-11	-17	-14	-19	-13
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	-9	3	2	-3	-8	2	11	-12	-3	-28	-21	-20	-17
<b>ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ</b>													
Επιχειρηματικό Κλίμα - Δείκτης <sup>2</sup>	-61	-61	-68	-62	-60	-56	-62	-62	-60	-73	-63	-64	-64
Οικοδομική δραστηριότητα τους τελευταίους 3 μήνες	-57	-56	-57	-57	-59	-55	-62	-65	-51	-78	-77	-76	-72
Υπό εξέλιξη έργα (current overall order books) <sup>3</sup>	-84	-86	-90	-83	-88	-83	-86	-89	-88	-92	-87	-90	-92
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες <sup>3</sup>	-38	-36	-46	-40	-33	-30	-38	-36	-32	-53	-39	-39	-37
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	-34	-37	-38	-35	-45	-43	-36	-40	-31	-60	-62	-51	-43
<b>ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ</b>													
Επιχειρηματικό Κλίμα - Δείκτης <sup>2</sup>	-24	-20	-27	-23	-29	-28	-24	-22	-21	-37	-23	-23	-19
Παραγωγή τους τελευταίους 3 μήνες	-42	-44	-53	-53	-50	-48	-47	-44	-46	-60	-55	-60	-58
Τρέχουσες συνολικές παραγγελίες <sup>3</sup>	-58	-54	-56	-54	-57	-61	-61	-59	-61	-68	-58	-62	-56
Τρέχουσες παραγγελίες για εξαγωγές	-39	-50	-44	-45	-45	-27	-28	-44	-36	-55	-39	-53	-35
Τρέχοντα αποθέματα τελικών προϊόντων <sup>3</sup>	-3	-16	-9	-13	-10	-8	-6	-15	-16	-9	-14	-19	-22
Αναμενόμενη παραγωγή τους επόμενους 3 μήνες <sup>3</sup>	-18	-22	-35	-29	-39	-30	-18	-23	-19	-53	-26	-26	-23
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	-21	-18	-31	-31	-29	-29	-28	-19	-17	-37	-19	-22	-15
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	1	-10	-3	-3	-8	-2	2	1	-5	-19	-3	-4	-4
<b>ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ</b>													
Δείκτης <sup>2</sup>	-52	-54	-54	-59	-58	-61	-54	-45	-40	-64	-55	-60	-57
Οικονομική κατάσταση νοικοκυριού τους τελευταίους 12 μήνες	-45	-44	-41	-39	-40	-40	-45	-46	-47	-44	-49	-52	-52
Αναμενόμενη οικονομική κατάσταση νοικοκυριού τους επόμενους 12 μήνες <sup>3</sup>	-36	-34	-36	-40	-36	-43	-35	-31	-24	-47	-41	-41	-38
Οικονομική κατάσταση στην Κύπρο τους τελευταίους 12 μήνες	-79	-77	-77	-79	-79	-81	-82	-85	-82	-88	-91	-87	-86
Αναμενόμενη οικονομική κατάσταση στην Κύπρο τους επόμενους 12 μήνες <sup>3</sup>	-55	-55	-59	-66	-64	-63	-55	-39	-28	-67	-57	-60	-54
Τιμές καταναλωτικών αγαθών τους τελευταίους 12 μήνες	14	18	23	15	14	13	22	26	17	-13	-21	-12	-12
Αναμενόμενες τιμές καταναλωτικών αγαθών τους επόμενους 12 μήνες	5	5	7	4	6	13	20	9	-6	-41	-39	-26	-27
Αναμενόμενη ανεργία στην Κύπρο τους επόμενους 12 μήνες <sup>3,4</sup>	65	68	68	73	74	79	68	55	48	80	62	71	74
Καταλληλότητα τρέχουσας χρονικής στιγμής για μεγάλες αγορές	-57	-60	-63	-57	-57	-57	-63	-64	-60	-70	-61	-57	-62
Δαπάνες για μεγάλες αγορές τους επόμενους 12 μήνες	-65	-62	-67	-67	-68	-69	-70	-68	-65	-80	-75	-78	-73
Καταλληλότητα τρέχουσας χρονικής στιγμής για αποταμίευση	-21	-24	-17	-17	-21	-25	-23	-26	-31	-48	-44	-39	-51
Πιθανότητα αποταμίευσης τους επόμενους 12 μήνες <sup>3</sup>	-53	-58	-52	-56	-57	-60	-57	-55	-60	-65	-61	-67	-63

Σημειώσεις:

<sup>1</sup> Οι θετικές απαντήσεις αναφέρονται σε αύξηση/βελτίωση/καταλληλότητα/πάνω από το κανονικό/μεγάλη πιθανότητα και οι αρνητικές στα αντίθετα. Τα στοιχεία είναι διορθωμένα από εποχιακές διακυμάνσεις (seasonally adjusted).

<sup>2</sup> Η κατασκευή του δείκτη περιγράφεται στο [http://ec.europa.eu/economy\\_finance/indicators/business\\_consumer\\_surveys/userguide\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/economy_finance/indicators/business_consumer_surveys/userguide_en.pdf).

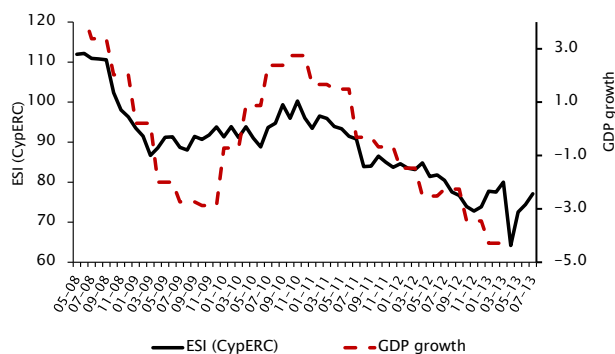
<sup>3</sup> Οι απαντήσεις στη συγκεκριμένη ερώτηση περιλαμβάνονται στην κατασκευή του δείκτη για την κάθε έρευνα.

<sup>4</sup> Ακολουθώντας εισήγηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι απαντήσεις στη συγκεκριμένη ερώτηση δεν διορθώνονται για εποχιακές διακυμάνσεις (non-seasonally adjusted).



July 2013

Figure 1: Economic Sentiment Indicator (ESI CypERC) and GDP growth



Note: The weights used in the calculation of the Economic Sentiment Indicator constructed by the Economics Research Centre (ESI CypERC) reflect the contribution of each sector to the GDP of Cyprus.

Figure 2: Decomposition of the change in ESI (CypERC)

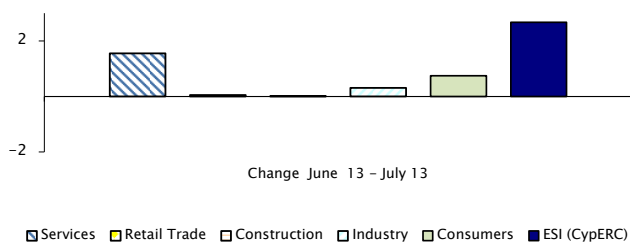


Figure 5: Construction Confidence Indicator (contribution of recent trends and expectations)

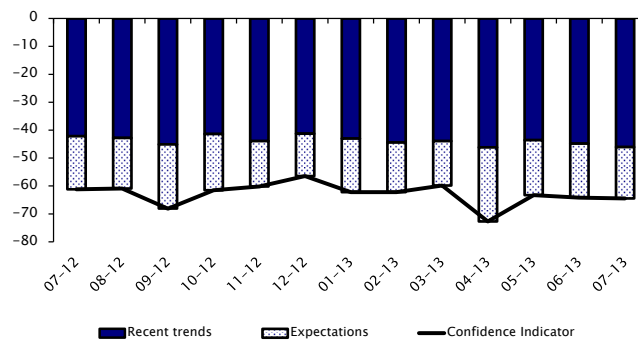


Figure 3: Services Confidence Indicator (contribution of recent trends and expectations)

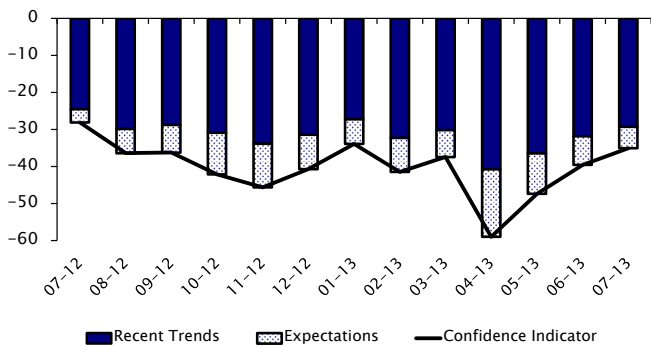


Figure 6: Industrial Confidence Indicator (contribution of recent trends and expectations)

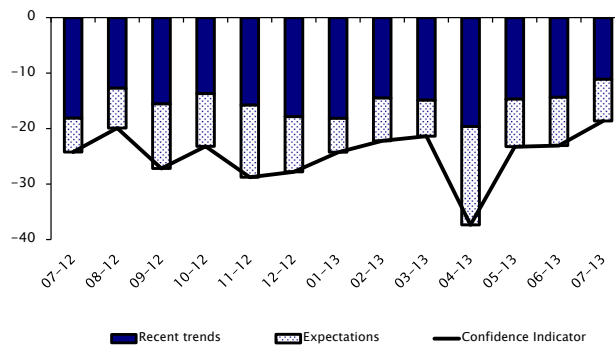


Figure 4: Retail Trade Confidence Indicator (contribution of recent trends and expectations)

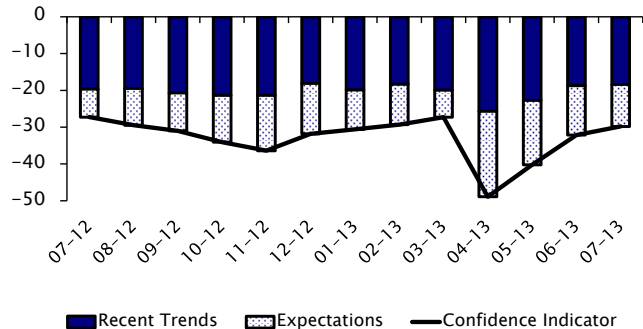
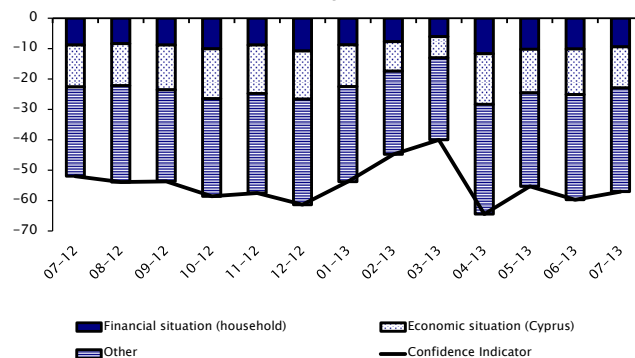


Figure 7: Consumer Confidence Indicator (contribution of financial/economic situation expectations and other factors)



Note: Other factors include unemployment expectations and savings intentions.

**Table 1: Difference between the percentage of positive and negative responses (balance)<sup>1</sup> and ESI (CypERC)**

Month	2012						2013						
	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7
<b>ECONOMIC SENTIMENT INDICATOR (ESI CypERC)<sup>2</sup></b>	80.7	77.5	76.9	73.7	72.4	73.6	77.8	77.3	79.8	63.7	72.1	74.4	77.1
<b>SERVICES</b>													
Services Confidence Indicator <sup>3</sup>	-28	-36	-36	-42	-46	-41	-34	-41	-37	-59	-47	-40	-35
Business situation, past 3 months <sup>4</sup>	-39	-39	-41	-46	-46	-49	-43	-51	-49	-65	-54	-46	-43
Turnover (demand), past 3 months <sup>4</sup>	-34	-50	-45	-47	-55	-45	-39	-46	-42	-58	-55	-49	-45
Expected turnover (demand), next 3 months <sup>4</sup>	-11	-20	-22	-34	-35	-28	-20	-28	-22	-55	-33	-23	-17
Employment, past 3 months	-10	-17	-18	-20	-15	-8	-7	-13	-12	-14	-14	-11	-8
Expected employment, next 3 months	-16	-17	-22	-13	-11	-10	-11	-14	-8	-26	-18	-18	-12
Expected selling prices, next 3 months	-7	-7	-7	-9	-10	-8	-10	-17	-12	-39	-36	-30	-21
<b>RETAIL TRADE</b>													
Retail Trade Confidence Indicator <sup>3</sup>	-27	-29	-31	-34	-36	-32	-31	-29	-27	-49	-40	-32	-30
Business activity (sales), past 3 months <sup>4</sup>	-58	-54	-55	-59	-60	-57	-55	-58	-59	-72	-71	-62	-57
Stock of goods <sup>4</sup>	1	4	7	5	4	-3	4	-3	1	5	-3	-5	-2
Expected business activity (sales), next 3 months <sup>4</sup>	-23	-30	-31	-38	-45	-41	-32	-33	-22	-70	-53	-40	-34
Orders placed with suppliers, next 3 months	-45	-47	-57	-54	-55	-56	-50	-49	-45	-72	-56	-51	-50
Expected employment, next 3 months	-17	-11	-19	-16	-12	-14	-12	-13	-11	-17	-14	-19	-13
Expected selling prices, next 3 months	-9	3	2	-3	-8	2	11	-12	-3	-28	-21	-20	-17
<b>CONSTRUCTION</b>													
Construction Confidence Indicator <sup>3</sup>	-61	-61	-68	-62	-60	-56	-62	-62	-60	-73	-63	-64	-64
Building activity, past 3 months	-57	-56	-57	-57	-59	-55	-62	-65	-51	-78	-77	-76	-72
Current overall order books <sup>4</sup>	-84	-86	-90	-83	-88	-83	-86	-89	-88	-92	-87	-90	-92
Expected employment, next 3 months <sup>4</sup>	-38	-36	-46	-40	-33	-30	-38	-36	-32	-53	-39	-39	-37
Expected selling prices, next 3 months	-34	-37	-38	-35	-45	-43	-36	-40	-31	-60	-62	-51	-43
<b>INDUSTRY</b>													
Industrial Confidence Indicator <sup>3</sup>	-24	-20	-27	-23	-29	-28	-24	-22	-21	-37	-23	-23	-19
Production, past 3 months	-42	-44	-53	-53	-50	-48	-47	-44	-46	-60	-55	-60	-58
Current overall order books <sup>4</sup>	-58	-54	-56	-54	-57	-61	-61	-59	-61	-68	-58	-62	-56
Current export order books	-39	-50	-44	-45	-45	-27	-28	-44	-36	-55	-39	-53	-35
Stock of finished products <sup>4</sup>	-3	-16	-9	-13	-10	-8	-6	-15	-16	-9	-14	-19	-22
Expected production, next 3 months <sup>4</sup>	-18	-22	-35	-29	-39	-30	-18	-23	-19	-53	-26	-26	-23
Expected employment, next 3 months	-21	-18	-31	-31	-29	-29	-28	-19	-17	-37	-19	-22	-15
Expected selling prices, next 3 months	1	-10	-3	-3	-8	-2	2	1	-5	-19	-3	-4	-4
<b>CONSUMERS</b>													
Consumer Confidence Indicator <sup>3</sup>	-52	-54	-54	-59	-58	-61	-54	-45	-40	-64	-55	-60	-57
Financial situation of household, past 12 months	-45	-44	-41	-39	-40	-40	-45	-46	-47	-44	-49	-52	-52
Expected financial situation of household, next 12 months <sup>4</sup>	-36	-34	-36	-40	-36	-43	-35	-31	-24	-47	-41	-41	-38
General economic situation in Cyprus, past 12 months	-79	-77	-77	-79	-79	-81	-82	-85	-82	-88	-91	-87	-86
Expected general economic situation in Cyprus, next 12 months <sup>4</sup>	-55	-55	-59	-66	-64	-63	-55	-39	-28	-67	-57	-60	-54
Consumer prices, past 12 months	14	18	23	15	14	13	22	26	17	-13	-21	-12	-12
Expected consumer prices, next 12 months	5	5	7	4	6	13	20	9	-6	-41	-39	-26	-27
Expected unemployment in Cyprus, next 12 months <sup>4,5</sup>	65	68	68	73	74	79	68	55	48	80	62	71	74
Major purchases at present	-57	-60	-63	-57	-57	-57	-63	-64	-60	-70	-61	-57	-62
Major purchases intentions, next 12 months	-65	-62	-67	-67	-68	-69	-70	-68	-65	-80	-75	-78	-73
Savings at present	-21	-24	-17	-17	-21	-25	-23	-26	-31	-48	-44	-39	-51
Savings intentions, next 12 months <sup>4</sup>	-53	-58	-52	-56	-57	-60	-57	-55	-60	-65	-61	-67	-63

Notes:

<sup>1</sup> Positive responses refer to increase/improvement/ above normal/very or fairly likely, while the opposite holds for negative responses. Data are seasonally adjusted.

<sup>2</sup> The weights used in the calculation of the Economic Sentiment Indicator reflect the contribution of each sector to the GDP of Cyprus.

<sup>3</sup> The calculation of the confidence (composite) indicator is described in [http://ec.europa.eu/economy\\_finance/indicators/business\\_consumer\\_surveys/userguide\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/economy_finance/indicators/business_consumer_surveys/userguide_en.pdf).

<sup>4</sup> The responses to this question are used in the calculation of the confidence (composite) indicator for each survey.

<sup>5</sup> Following a suggestion by the European Commission, the responses to this question are not adjusted for seasonality.

Since May 2008 the Economics Research Centre, in collaboration with RAI Consultants Ltd, have been conducting the Business and Consumer Surveys in Cyprus, as part of the Joint Harmonised European Union Programme of Business and Consumer Surveys. The programme is co-financed by the European Commission.